

**ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
XXI СТОЛІТТЯ**

**МАТЕРІАЛИ
III МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

8-11 листопада 2012 року

цілеспрямований вплив збільшує можливості їх формування і розвитку на основі набуття відповідних знань.

Соціально-перцептивні знання включають відомості про характеристики, якості та особливості інших людей, типи взаємодії, функції спілкування тощо. При цьому слід врахувати дві сторони дослідження: соціальну перцепцію майбутнього вчителя-філолога та її залежність від соціально-перцептивних здібностей учнів, з якими студентам доведеться спілкуватися у навчально-виховному процесі.

Соціально-перцептивні уміння – це сукупність умінь особистості, що забезпечують адекватне сприйняття іншої людини у процесі спілкування. На основі аналізу праць науковців можна зробити висновок, що формування соціально-перцептивних умінь пов'язано з розвитком мотиваційної, когнітивної та емоційної сфери особистості майбутнього фахівця.

З метою формування соціально-перцептивних умінь у студентів-філологів необхідно збагатити їх досвідом соціальної взаємодії, відповідним обсягом соціально-перцептивних знань і умінь, сприяти виробленню індивідуальної стратегії комунікативної поведінки.

Вважаємо, що цей процес буде успішним, якщо відбуватиметься в психологічно сприятливому освітньому середовищі, з дотриманням принципів суб'єкт-суб'єктної взаємодії, активності у спілкуванні. При цьому має здійснюватися активізація соціально-перцептивних знань, розвиток потреби у самопізнанні та пізнанні іншої людини, формування умінь оцінювати емоційні та психічні стани інших людей, вироблення навичок самоконтролю та поведінки у конфліктній ситуації.

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

Л. Кочеригін

Педагогічна проблема індивідуалізації навчання не нова. Історико-педагогічні дослідження доводять, що її джерела сягають своїм корінням далекого минулого. Суттєвого розвитку ідеї індивідуалізації навчання вперше отримали у працях Д.Беллєрса, Д.Дідро, Я.А.Коменського, Ж.Ж.Руссо, а також у педагогічній антропології, основи якої були закладені К.Ушинським.

Ідеї К.Ушинського розвинули у своїх працях Н.Бунаков, В.Водовозов, М.Драгоманов, П.Куліш. Зокрема, ними досліджено можливість використання активних методів навчання, урахування біопсихічних якостей учнів та інші аспекти індивідуалізації навчання. Аналіз праць А.Кірсанова, І.Унта, Є.Рабунського, В.Шаталова та ін., у яких були розглянуті питання визначення базових закономірностей, що ґрунтуються на індивідуалізації навчання [1, 2, 3; 4], сприяв виокремленню таких положень:

- результат від застосування одного педагогічного прийому або засобу не є однаковим у різних студентів, що зумовлюється наявністю особливостей розвитку особистостей;

- розвиток окремо взятої особистості пов'язаний із розвитком особистостей, що її оточують.

Таким чином, однією з основних ідей індивідуалізації навчання у ВНЗ I-II рівнів акредитації є підвищення ефективності застосування педагогічних прийомів і технологій шляхом урахування індивідуальних особливостей студента, який є складовою розвитку всього колективу.

Упродовж останніх років дослідження з проблеми індивідуалізації навчання у вишій школі значно активізувалися. Це зумовлено пошуками шляхів модернізації навчально-виховного процесу у ВНЗ з метою його оптимізації, підвищення ефективності, приведення у відповідність до світових освітніх стандартів та вимог щодо рівня професійної підготовки фахівців, які постійно зростають.

Індивідуалізація навчання потребує взаємодії викладача та студента, тому формування мотивації до активних дій у навчальному процесі відіграє важливу роль. Завдяки індивідуальному підходу викладачі мають можливість впливати на ті особисті, професійні та психологічні риси студента, які відповідають за формування позитивної мотивації до навчання.

На думку російського дидакта Є.С.Рабунського, індивідуальний підхід слід здійснювати у тісному взаємозв'язку з іншими дидактичними принципами, адже відносно ізольований розгляд цього принципу можливий лише в межах розумної абстракції, що полегшує розуміння та практичну реалізацію його в єдиному цілісному навчально-виховному процесі [1].

З одного боку, він слугує конкретизації інших принципів, які розкривають соціально-типові вимоги до навчання й виховання, а з іншого – визначає вимоги до змісту освіти, методів та організаційних форм із метою формування творчої індивідуальності кожного студента. Його реалізація передбачає часткові (тимчасові) зміни у досягненні першочергових завдань і окремих питань у ході навчально-виховної роботи, постійну видозміну методів та організаційних форм [1].

Отже, незважаючи на розбіжності в поглядах, більшість учених-дослідників виділяють індивідуальний підхід як найважливіший принцип навчально-виховного процесу, який здійснюється різноманітними шляхами у тісному взаємозв'язку з іншими принципами.

Терміни «індивідуальна робота» й «індивідуалізація» науковці також тлумачать неоднозначно. Так, індивідуальну роботу розуміють як: «одну із форм організації навчального заняття» (Б.П.Єсіпов, А.П.Кондратюк); «здійснення індивідуального підходу в навчанні» (М.А.Данилов, Є.С.Рабунський, М.Н.Скаткін); «виконання школярем навчального завдання» (В.І.Лозова, П.Г.Москаленко, Г.В.Троцько); «форму організації

пізнавальної діяльності» (В.К.Буряк, Л.А.Гапоненко, Л.В.Кондрашова); «найважливішу форму виховання» (В.С.Юркевич); «самостійну роботу» (Ю.К.Бабанський, Г.Нойнер).

Щодо поняття «індивідуалізація», то у вітчизняній педагогічній літературі воно з'явилося у 60-х роках ХХ ст. Зокрема, індивідуалізацію розглядали: з точки зору навчально-виховного процесу – як вибір форм, методів, прийомів навчання; змісту освіти – як створення навчальних планів, програм, літератури; побудови системи освіти – як формування різних типів навчальних закладів, груп, класів.

Мета індивідуального навчання у ВНЗ I-II рівнів акредитації – це не лише досягнення високих результатів у засвоєнні знань студентами, а, перш за все, розвиток індивідуальних якостей, становлення майбутнього фахівця як особистості. На сьогодні проблема індивідуалізації є недостатньо розробленою й обґрунтованою як в основній, так і у вишій школі. Ряд важливих аспектів залишається не висвітленим. Не розроблено інтегрованої теорії щодо індивідуалізації в управлінні навчально-дослідною роботою, не чітко розмежовується сутність і відмінність понять «індивідуалізація освіти», «індивідуальний підхід», «індивідуалізація особистості».

На сучасному етапі інформаційні технології розглядаються як засіб індивідуалізації навчання. Це пов'язано з тим, що комп'ютерні технології відкривають перед викладачами ВНЗ нові можливості в організації самостійної роботи, педагогічній діагностиці, сприяють формуванню знань, умінь і навичок, дозволяють індивідуалізувати навчальний процес завдяки диференціації навчального матеріалу.

Для того, щоб майбутні фахівці досконало володіли автоматизованими системами управління виробництвом, використовували активні методи у своїй практичній діяльності, їх потрібно навчати активними методами. Застосування комп'ютерного моделювання, анімації, звуку дозволяє зробити навчальний процес більш цікавим, різноманітним та ефективним. У зв'язку з цим важливого значення набуває інформатизація вищої освіти, яка органічно пов'язана з процесом її індивідуалізації.

Отже, щоб підготувати сучасного, здатного до самовдосконалення, самоосвіти, самореалізації фахівця, обов'язково слід враховувати індивідуальні особливості студента, створити сприятливі умови для розвитку та вдосконалення його психологофізіологічних задатків. Саме індивідуалізація навчально-дослідної роботи у ВНЗ I-II рівнів акредитації забезпечить реалізацію означених вимог.

Список літератури

1. Рабунский Е.С. Индивидуальный подход в обучении / Е.С.Рабунский. - М.: Педагогика, 1981. - 168 с.
2. Унт И.Э. Индивидуализация и дифференциация обучения / И.Э.Унт. - М.: Педагогика, 1990. - 192 с.

3. Кирсанов А.А. Индивидуальный подход к обучению / А.А.Кирсанов. - Казань: Наука, 1980. - 214 с.

4. Шаталов В.Ф. Точка опоры / В.Ф.Шаталов. - М.: Педагогика, 1987. - 256 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ТЕХНІКА-МЕХАНІКА У КОЛЕДЖІ

І.П. Стаднійчук

Проблема формування фахових компетенцій сьогодні розглядається у психолого-педагогічних дослідженнях як мінімум з двох позицій. Перша з них пов'язана з вимогами Болонської декларації та європейських документів про освіту, якими визначено перелік основних компетенцій, якими має оволодіти людина в процесі соціалізації. Друга позиція передбачає розгляд професійних компетенцій майбутнього фахівця на основі компетентнісного підходу, досить добре розробленого в сучасній педагогічній науці. Зрозуміло, що перший підхід є більш глобальним, другий – більш спеціальним.

Досвід зарубіжних країн свідчить про розмаїття систем професійної освіти та підходів до їх побудови залежно від соціальних запитів різних галузей промисловості та сільського господарства. Спільним для них виявляється прагнення підготувати у сфері вищої освіти професіонала, наділеного комплексом професійних компетенцій і уміннями швидкої адаптації на ринку праці. Значущим для України і бажаним для запозичення є досвід участі роботодавців у процесі професійної підготовки фахівців для сфер їх майбутньої діяльності, що суттєво впливає на формування фахових компетенцій під час навчання.

Якщо розглядати проблему формування фахових компетенцій майбутнього техника-механіка з другої позиції – як реалізацію на практиці компетентнісного підходу – то варто з'ясувати спочатку сутність означеного підходу в теорії і практиці професійно-педагогічної науки.

Компетентнісний підхід серед інших наукових підходів, які активно використовуються сьогодні в педагогіці, займає особливе місце, оскільки став розроблятися відносно недавно. У вітчизняній педагогіці широко відомі праці з компетентнісного підходу О. Савченко, О. Овчарук, О. Пометун, О. Локшиної, І.Єрмакова та ін. Реалізація компетентнісного підходу в системі освіти залежить не лише від типу навчального закладу, але й від загальної моделі освіти, прийнятої у суспільстві. Російський соціолог освіти І.Смірнова пропонує основними моделями в системі вищої професійної освіти, в тому числі й у коледжах та технікумах, вважати такі: особистісно орієнтовану, діяльнісну, проблемну, модульну і контекстну. Безперечно, зазначені моделі можуть поєднуватися одна з одною і співіснують з традиційною, знаннявою парадигмою підготовки фахівців для промислового та аграрного секторів господарства кожної країни.

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Підтримка акмеїстичних прагнень студентів у процесі формування культури професійного спілкування	
<i>С.М. Амеліна</i>	5
Критерії та рівні розвитку професійного становлення майбутнього агронома в навчально-виховному процесі	
<i>Ю.В. Курбатова</i>	7
Організація і зміст констатувального етапу експерименту з формування професійної математичної компетентності майбутніх аграріїв	
<i>Е.І. Дібрівна</i>	8
Формування соціально-перцептивних умінь майбутніх учителів-філологів	
<i>С.Б. Баркасі</i>	11
Історичні аспекти індивідуалізації навчання у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації	
<i>Л. Кочеригін</i>	13
Особливості формування фахових компетенцій майбутнього техника-механіка у коледжі	
<i>І.П. Стаднійчук</i>	16
Творчі уміння як невід’ємна складова професійної діяльності інженера садово-паркового господарства	
<i>С. Халілова</i>	19
Експериментальна перевірка педагогічних умов науково-дослідницької підготовки магістрів соціальної педагогіки	
<i>Н.О. Рептух, С.О. Кубіцький</i>	21
Результативність підготовки майбутніх кваліфікованих робітників з металообробки під час експерименту у ПТНЗ	
<i>М.А. Вайнтрауб</i>	23
Гене́за поняття «система»	
<i>Н.Т. Тверезовська, Я.І. Вегера</i>	25
Роль емоційного інтелекту у формуванні майбутнього фахівця	
<i>Л.М. Жуковська</i>	28
Нормативна база професійної підготовки фахівців з обліку та аудиту	
<i>О.В. Наконечна</i>	30
Педагогічна діагностика рівнів розвиненості фахової компетентності молодших офіцерів органів виховної та соціально-психологічної роботи збройних сил України у системі підвищення кваліфікації	
<i>О.С. Воронцов</i>	33